

26.1.2021

TOIMINTAVALMIUSJÄRJESTELYT 2021 - YLEISKUVAUS

Uudistuksen valmistelun taustalla on käytetty pelastustoimen tilastoista saatavilla olevaa tietoa pelastustehtävistä sekä riskianalyyssissä koottua aineistoa. Tilastoaineistoa on tarkasteltu sekä viiden että kymmenen vuoden aikajänteellä.

Esitettyihin toimintavalmiusjärjestelyihin keskeisesti vaikuttaneita tekijöitä ovat olleet:

- Riskianalyysi: 1. riskiluokan alueet, 2. riskiluokan alueet
 - staattiset riskit, dynaamiset riskit, suuronnettomuusriskit
 - riskien vaihtelut eri vuorokauden ja vuoden aikoina
- Toteutuneet onnettomuudet, niiden sijoittuminen ja tapahtuma-ajankohdat
- Onnettomuuskohteiden saavutettavuus
- Toteutuneet hälytysvahvuudet eri viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina
- Alueen maantieteen vaikutus
- Talouden reunaehdot

Keskeisimmät toimintavalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät toimenpiteet suunnitelmassa ovat:

- Oleellisesti KVTES-määräyksiä korkeammat hälytysrahat ja tulospalkkioluonteinen vuosikorvaus henkilökohtaisesta aktiivisuudesta pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä kunkin kelpoisuuksiin porrastettuna.
- Päätoimisen henkilöstön määrän lisääminen ja sijoittaminen alueelle koko alueen ja riskien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.
- Päätoimisen henkilöstön työaikojen ja työskentelypisteiden optimointi siten, että sen avulla on mahdollisuus varmistaa etenkin virka-aikaista pelastustoiminnan toimintavalmiutta riskit huomioiden aikana, jolloin sopimushenkilöstön saatavuus hälytyksiin on heikointa.
- Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän osittainen uudistaminen. Keskeistä on yhteistyön lisääminen naapuripelastuslaitosten kanssa (Oulu-Koillismaa ja Kainuu).
- Onnettomuuksien ennaltaehkäisy, omatoimisen varautumisen ja etenkin turvallisuusviestinnän kehittäminen siten, että on mahdollisuus parantaa alueen asukkaiden ja yritysten omaa toimintakykyä kohdata erilaisia onnettomuuksia ja arjen häiriötilanteita.

Yhtenä lähtökohtana valmistelussa on pyritty pitämään sitä, että pelastustoimen kuntalaskutus ja siten kuntien kustannukset eivät tämän uudistuksen vuoksi oleellisesti kasvaisi. Täysin asetettuun raamiin ei kuitenkaan ole mahdollista päästä. Taloudellisesti edullisemmassa vaihtoehdossa A kuntalaskutukseen tulee n. 249.000 €:n (n. +1,86 % vuoden 2021 talousarvion tasoon) korotuspaine. Täysmääräisenä se vaikuttaisi vuodesta 2022 alkaen.

Valmistelussa päätöksen ennakkovaikutusten arvioinnissa on ollut vaihtoehtoina nykytilan, eli varalaojärjestelmän ylläpito, vaihtoehto A sekä vaihtoehto B. Vaihtoehto A on hyvin lähellä sitä mallia mikä esiteltiin kesän 2020 alussa mm. johtokunnalle ja henkilöstölle. Yksityiskohtaisempi suunnittelu toi siihen joitain muutoksia. Vaihtoehto B:ssä keskeisin kustannustekijä on, että päätoimista resurssia lisättäisiin lähes kaksinkertaisesti vaihtoehto A:han nähden.

Vaihtoehto B:ssä kuntalaskutuksen kasvu olisi noin 1,9 - 2 milj. €, mutta se tuottaisi vaihtoehto A:ta oleellisesti varmempaa, ympärivuorokautista välitöntä toimintavalmiutta kolmen paloaseman sijasta kymmenellä paloasemalla.

Nykytilan, eli varallaolojärjestelmän, jatkamista pelastustoiminnan kiireellisen valmiuden varmistajana ei enää voida merkittävistä taloudellisista riskeistä johtuen harkita.

Varallaolosta luopumiseen suunnitellut ja jatkovalmistelun pohjaksi esitetyt järjestelyt perustuvat kokonaisarviointiin, jossa on harkittu ja laskettu useita eri vaihtoehtoja. Vaihtoehto A on kustannuksiltaan hyvin lähellä alkuperäistä 3.6.2020 johtokunnassa esitettyä mallia. Erittäin tärkeää kuitenkin on huomata, että sillä vaihtoehdolla ei saavuteta sellaista varmuutta toimintavalmiuden ylläpitoon kuin vaihtoehdossa B. Valmistelun eri vaiheissa on eräistä alueen kunnista tullut toiveita, että varmistettua valmiutta pitäisi kunnassa olla ja vaihtoehto B palvelisi näitä toiveita vielä jonkinlaisella taloudellisesti realistisella pohjalla.

On myös arvioitu, että alueen väestörakenteen ja muun toimintaympäristön kehitys johtaa jollain aikajänteellä väistämättä tilanteeseen, jossa päätoimiseen henkilöstöön perustuvaa valmiutta on alueellamme lisättävä asteittain kohti mallia B, jos nyt päädytään vaihtoehto A:n käyttöönottoon.

JOKILAAKSOJEN PELASTUSLAITOS

Jarmo Haapanen
pelastusjohtaja